

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת זאב אלקין

פ/25/2442

הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – איסור פעילות פוגענית), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 15 בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח–1958¹, בסעיף 15, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא :

"ב) מוסד להשכלה גבוהה לא יאפשר לקיים בתחומו פעילות שיש בה אחד מאלה :

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ;

(2) הסתה לגזענות, לאלימות או לטרור ;

(3) תמיכה במאבק מזוין או במעשה טרור, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל ;

(4) ציון יום העצמאות או יום הקמת המדינה כיום אבל ;

(5) מעשה של השחתה או ביזוי פיזי הפוגע בכבוד דגל המדינה או סמל המדינה.

(ג) יושב ראש המועצה להשכלה גבוהה יקבע, בצו, סנקציות שיוטלו על מוסד להשכלה גבוהה אשר הפר את הוראות סעיף קטן (ב)."

דברי הסבר

בעולם המודרני, מוסדות להשכלה גבוהה מהווים את אחד הכלים החשובים ביותר לקידום חברתי וכלכלי. לצד הענקת הידע לתלמידיהם, מעודדים מוסדות אלה גם ביצוע מחקרים בתחומים שונים ותורמים רבות להתפתחות. בנוסף לכך, מעניקים המוסדות להשכלה גבוהה גם שירותים נוספים כגון מתן מלגות לצורך הנגשת האפשרות לרכוש השכלה גבוהה ולא להשאירה נחלת מעמדות מבוססים בלבד, קיום פעילויות חברתיות, ולעיתים גם מתן במה לפעילות פוליטית. בהקשר זה, כל זמן שהפעילויות

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

שהוזכרו לעיל נושאות אופי דמוקרטי וראוי, הרי שהן מבורכות – השיח הפוליטי צריך להיות נגיש לציבור כולו, על אחת כמה וכמה ככל שמדובר בציבור של אנשים צעירים ומשכילים, אשר עתידים להנהיג את המדינה.

אולם, לא ייתכן כי פעילות זו או אחרת של מוסד, אשר חרט על דגלו את החובה לתרום למדע ולגדל דורות של אנשים משכילים, שתורמים למדינה, תעמוד בניגוד לעקרונות הבסיסיים, עליהם מושתתת המדינה. לא ייתכן שמוסד להשכלה גבוהה ייתן ידו ויעודד פעילות מסוכנת, כשכל מטרתה היא לפעול ליצירת דה-לגיטימציה למדינת ישראל.

לפיכך, מוצע לקבוע כי עקרון "דמוקרטיה מתגוננת" יבוא לידי ביטוי בהצעת חוק זו, ויאפשר ליושב ראש המועצה להשכלה גבוהה, שר החינוך, לקבוע סנקציות, אשר יוטלו על מוסד, אם התקיימו בפעילותו התנאים המפורטים בחוק, ובכך יוכל למנוע תופעה פסולה של הפיכת מוסד להשכלה גבוהה לאכסניה פוליטית, הנוגדת את קיומה של המדינה ועקרונותיה.

על כן, מוצע לקבוע כי מוסד אשר תומך או נותן במה לפעילות, אשר במהותה מהווה שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הסתה לגזענות, לאלימות או לטרור או תמיכה במאבק מזוין או במעשה טרור נגד המדינה, יישא בסנקציות, אותן יקבע יושב ראש המועצה להשכלה גבוהה. נראה, כי יושב ראש המועצה להשכלה גבוהה הוא הגוף המתאים להטיל סנקציות על גופים אלה, ויפעיל סמכותו תוך שיקול דעת.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת יריב לוין (פ/1679/24).
הצעת החוק זהה לפ/1679/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)